

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Evgraphi commentvm continens

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1908

Eunuchus III

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1594)

- PRAETEREA FORMA ATQVE AETAS IPSA EST FACILE VT PRO EVNVCHO PROBES. hoc quidem ioco dicebat seruus, sed rem inuentam pulchre cogit fieri adulescens, cumque diu repugnaret ad terrendum eum, periculum futurum esse, ne in domo meretricis tamquam adulter teneatur, hic ille
 381 per statum finitium. — **90** AT ENIM ISTAEC IN ME CVDETVR FABAE EX PROVERBIO EST, NAM DICUNT QUENDAM AUARUM RUSTICUM, CUM FABAM COXISSET ET CUM SOCIO INUADERET IN EODEM VASCULO, PARTEM SIBI DEPOPOSCISSE ET AQUAM ADIECISSE 10 PARTI SVAE, QVAE CORRUPTA ET ALTERAM QUOQUE CORRUPIT: UNDE COMMUNIS FABAE CORRUPTA EST ET IN EUM, QUI HOC FECERAT, TOTA CONVERSA EST. IGITUR PROVERBIUM EST, UT QUI MALE FECIT, IN
 383 EUM RECIDAT QUOD FECIT. — **92** QVAE NOS NOSTRAMQVE ADVLESCENTIAM HABENT DESPICATAM QUASI INSERTAM ET AD SE QUADAM DIVISIONE PENDENTEM, QUALE EST ILLUD (*Verg. Geo. I 292*) 'ferroque faces inspicat acuto'. — **95** AN POTIVS HAEC PATRI AEQVVM EST FIERI MELIVS EST, INQUIT, UT IN DOMVM MERETRICIAM DEDUCAR ET REFERAM GRATIAM, QUAM
 389 PATREM FALLAM. — **98** IVBEO COGO ATQVE IMPERO CUM NE-20
 390 CESSITATE SUNT. — **99** NVMQVAM DEFVGIO AVCTORITATEM HOC EST: OBTEMPERABO, NON AVCTORITATEM TVAM DEFUGIAM.

III.

1.

- 391 **1** MAGNAS VERO AGERE GRATIAS THAIS MIHI HAEC SCAENA GLORIOSI MILITIS TENET IACTATIONEM ET EXULTANTIAM,

4 eam *LFB'V* | esse *G*, est *rell.* || 6 respondit *FG* || 9 <ut cum socio inuaderet> in eodem uasculo *post* depoposcisse(t) *codd.*, *corr. W.* || 10 depoposcisset . . . adiecisset *codd.*, *corr. Lindenbr.* || 13 est 2. *G*, *om. rell. (ras. in V)* | fecit] facit *LFα* || 14 quod *Lindenbr.*: qui *codd.* || 16 diuisio *LV¹* | quale *S*, quod *rell.* || 17 facis *codd.* || 19 et (*post* referam) *add. SV²*, -que *B'*, *om. βV¹* || 21 *NVMQVAM* — defugiam] haec erasa sunt in *LS*, at in *L liquido agnosci possunt* | defugiam *B'V²* | hoc — auctoritatem *om. B'V* || 22 defugiam *codd.* || 24 et *F*, *om. rell.* | exultanti *V¹*, -tationis *B'SV²*

- quae narratio bellissime agitur. primo cum nuntiatum
 fuisset meretricem libenter missa dona sumpsisse, parum
 credit, nisi iterum diceretur. ita interrogat 'magnas uero
 392 gratias?' — **2** INGENTES hic persona colacis parasiti
 custoditur, nam cum ille dixisset 'magnas', hic periculum ⁵
 adiecit 'ingentes'. ita et illud, cum ipse quaesisset AIN
 TV LAETA EST, adiecit parasitus NON TAM IPSO QVIDEM
 DONO QVAM QVOD ABS TE DATVM EST ID VERO SERIO TRIVM-
 395 PHAT. — **5** EST ISTVC DATVM PROPECTO VT GRATA MIHI
 SINT QVAE FACIO OMNIA haec oratio gloriosi est militis, ¹⁰
 hoc est nimiam sibi gloriam uindicantis, quippe cum di-
 cat sibi fato uel quadam natura esse concessum, uti cuncta,
 397 quae faciat, grata sint omnibus. — **7** VEL REX MIHI SEM-
 PER GRATIAS MAXIMAS AGEBAT 'uel' et significat, ut (*Verg.*
Ecl. VIII 69) 'carmina uel caelo possunt deducere lu-
 nam'. et est sensus: et rex mihi maximas agebat gratias,
 398 quodcumque feceram. — **8** ALIIS NON ITEM pulchre adiecit,
 ne natura regis talis esse uideretur, ut maximas gratias
 399 omnibus ageret. — **9** LABORE ALIENO MAGNAM PARTAM
 GLORIAM VERBIS SAEPE IN SE TRANSMOVET QVI HABET SA-
 LEM QVOD IN TE EST sensus: ex alieno labore gloriam
 praeparatam solo sermone in se transferre potest, qui-
 cumque instructus est corde. hic 'quod in te est' quod
 non ad salem transferimus — nam salem genere dici-
 mus masculino —, sed illud totum 'quod in te est': ut ²⁵
 transferre in te possis alieno labore gloriam praeparatam. —
 406 **16** QVASI VBI ILLAM EXPVERET MISERIAM EX ANIMO ut
 posset curam et sollicitudinem ex animo remouere. —
 408 **18** IMMO SIC HOMO EST PERPAVCORVM HOMINVM hoc est:
 talis est, inquit, ut cum paucis esse uelit. denique hoc ³⁰

1 bellissime *W.*: breu-*codd.*; lepid-*Schopen* || 3 ita] iterum
L || 4 hic — 6 ingentes *om. L* || 6 AIN — EST] intuita est *L*, ain
 tu inuita (*in mg.* uel laeta) est *F*, inuita est *VS* || 8 EST] esse
(om. QVOD) F (= *Ter.*) || 12 fato *B*, facto *rell.* || 16 et 1. hic est
inser. W., post gratias habent *codd.* || 17 quodcumque] quidquid *F* ||
 feceram *om. L* || 19 agere *LV*¹ | labores *LSV* || 21 sensus <est>
F || 22 solo — 26 praeparatam *om. L* || 27 expueret *B*, -rit *rell.*

- 409 intellexit et Parmeno, cum dixit **19** IMMO NVLLORVM ARBI-
 411 TROR SI TECVM VIVIT. — **21** EGO NON FLOCCI PENDERE
 413 contemnere et nullius momenti ducere. — **23** ELEPHANTIS
 QVEM INDICIS PRAEFECERAT quem praeposuerat elephantis,
 418 qui sunt ex India. — **28** QVID NI ESSET hoc est: dubium
 419 non est, quin mutus existeret. — **29** MISERVVM HOMINEM
 ET ILLVM SACRILEGVVM 'miserum' dixit militem, 'sacrilegum'
 parasitum, †quia eius laudabat militem 'me hercule' (v. 26),
 420 quod utique falso iuravit. — **30** QVO PACTO RHODIVM TETI-
 GERIM IN CONVIVIO hoc est: quemadmodum per iocum male
 424 tractauerim atque pulsauerim. — **34** COEPTIT AD ID LV-
 426 DERE ad id scortum ludere. — **36** LEPVS TVTE ES ET
 PVLPAVENTVM QVAERIS hic est sensus: cum tu ipse praeda
 sis, praedam quaeris. quidam intelligunt 'lepus tute es',
 quod natura leporis talis est, ut incerto sexu uiuat. iterum
 432 est ergo hic quasi tactus adulescens. — **42** QVI ADERANT
 EMORIRI comice tantum dicitur, nam emori facit. —
 434 **44** SED HEVS TV PVRGON EGO ME DE ISTA THAIDI hic
 quasi consilium petitur, an purget se miles apud Thaidem,
 quod Thais credit militem iam uirginem amare, sicuti 20
 etiam ipsa supra (I 2, 62—63) dixit 'sed ego quantum sus-
 picor, ad uirginem animum adiecit'. dat autem consilium
 parasitus, ut magis augeat suspicionem, et huius argu-
 mentum profert, quod prosit, ut, si quando illa mentionem
 Phaedriae fecerit, miles contra Pamphilam commutet et 25
 sic inuicem iniuriae Thaidis parem gratiam ipse referat,
 445 cum Pamphilam nominat. hoc enim dixit **55** PAR PARI
 446 REFERTO QVOD EAM MORDEAT. — **56** SI QVIDEM ME AMA-
 RET TVM ISTVC PRODESSET GNATHO bona quaestio, <an>

2 NON om. GB'SV² || 6 quin] quia F, qua VS, quo B' || 8 quia
 eius] quia is Lindenbr., quia iurans Goetz; fort. qui acrius. An qui
 nimis? cf. Don. | laudabit VS || 10 per iocum F, per eo cum La,
 per cocum G || 13 quaeres LG¹V¹ || 15 incerto B' (cf. Don.): incesto
 rell. || 16 est F, et La, om. G || 17 nam emori] an memori LVS ||
 18 purgone V¹, purgen FGV² | istac α | thaide codd. || 19 si
 miles L, se similes V, sese miles B'S || 23 et huius] et uaus L,
 et uius V¹, cuius G || 25 commutet L, nominat FG, -net α ||
 26 ipse] se LF || 27 <pro> pari FB'V² || 29 an add. W.

contemni se doleat: 'non' inquit 'diligit'. huic respondet parasitus probans, quia diligit, ex his argumentis, quando illud, quod dat miles, meretrix expectet atque amet: 'ergo 452 utile est consilium, quod tibi dedi'. — 62 RIDICVLVM NON ENIM COGITARAS parasitus, tametsi bonum consilium in- 5 uenerit, tamen, quoniam colax est, dicit ipsum militem, si cogitasset, melius inuenire potuisse.

2.

454 1 AVDIRE VOCEM VISA SVM MODO MILITIS haec scaena oblationem munerum tenet, quippe Parmeno oblaturus <est> Aethiopissam et eunuchum, quos ut oportet secun- 10 dum domini praeceptum laudabit. igitur demonstratiuum genus causae <est>, ubi laus erit; sed quoniam praesens est miles et eius parasitus, erit et uituperatio. quae omnia ex oratoriae artis partibus tractabuntur, quippe cum omnis laus uel uituperatio hominis dumtaxat diuidatur ex 15 animi bonis uel malis. haec omnia exequemur suo loco. ac primum miles meretricem conuenit et ab ea petit, ut dicat quemadmodum dona susceperit. — AVDIRE VOCEM VISA SVM MODO MILITIS pulchre factum, ut meretrix intus posita uocem militis audire se dixerit: est enim consuetudo ho- 20 minum, ut ob recens munus omnia officia et obsequia praebeant; ut superba illa meretrix in amatores suos,

1 doleat SV², dolet FB', <ne> dolâet G, <nc> dol& V¹, <ne> uell& L | huic W.: hic codd. || 3 spectat (-ant) V, speret (post atque add. ex) L | amat (om. L) codd.. || 4 ridicule α, om. L || 5 cogitauit LFVS | tuam (om. G) etsi β || 6 est (es V) dicit] adit L || 7 cogitasset S, -taret rell. || 8 modo ante uocem L, ante uisa rell. || 9 oblationem W. (cf. infra): subl- codd. || 10 est add. Schopen || 11 laudabit Schopen: -uit codd. | demonstrat eum (eum ante dem- B', om. F) genus LFVB' || 12 est add. W. || 15 homines L α || 16 animi Lindenbr.: -mis (-os B') codd. | exequemur B', -quentur LS, -quamur FGV || 21 munus] mixtiss p L || 22 praebeant ut W.: praebeamus (-ant G) codd. | <et> in LF α

quae et Phaedriam paulo ante excluserat domo uenientem,
 nunc post munus acceptum egreditur et audisse se uocem
 457 militis dicit. — 4 <FIDICINA quae> fidibus scit, hoc est
 458 citharam nouit. — 5 PLVRIMVM MERITO TVO astuta mere-
 trix, ne muneris gratia dixisset se amare militem, respon- 5
 460 dit 'amo te, sed merito tuo'. — 7 VBIVIS NON MOROR
 462 'non moror' non impedimento sum. — 9 ITVRAN THAIS
 QVOPIAM ES interrogat Parmeno, an aliquo itura sit. —
 465 12 QUID STAMVS CVR NON IMVS HINC miles, posteaquam
 riuialis seruus uidetur offerre dona, properat, ut discedat 10
 466 meretrix, ne cogatur accipere. — 13 QVAESO HERCLE VT
 LICEAT PACE QVOD FIAT TVA bene tamquam cum milite
 468 'pace' inquit 'quod fiat tua'. — 15 PERPVLCHRA inquit
 CREDO DONA AVT NOSTRI SIMILIA uituperationis exordium
 sumitur, generale tamen, scilicet a corporeis bonis uel ma- 15
 lis: quippe sua dona per comparatiuam qualitatem a bonis
 corporis collaudauit, hoc scilicet donis detrahens riuialis
 471 sui. — 18 EX AETHIOPIA EST VSQVE HAEC hic, quoniam
 supra aduersarius dixerat 'perpulchra dona aut nostri
 similia', quam Aegyptus produxerat, a corporis bonis 20
 laudare non potuit: laudauit extrinsecus, quae sunt ex
 loco et ceteris partibus, ut ex longinquitate regionis
 gratiam muneri praepararet. — HIC SVNT TRES MINAE
 hic uituperatio rursus extrinsecus facta est ab opinione,
 ab existimatione, a pretii qualitate, ubi totum callide 25
 a Parmenone factum, uti primum ea, quae in corpore
 non placebat, promeretur, post eunuchus, qui utique erat
 pulcherrimus, quia adulescens Chaerea. hic omnis laus
 472 a corpore est, quod dixit 19 EVNVCHVM TIBI QVAM

2 se om. α || 3 FIDICINA quae add. Lindenbr. || 4 astuta]
 multata L || 10 auferre α , afferre G || 11 <ea> accipere S ||
 14 haut FG, haud BS | nostris FGS || 15 scilicet W.: sed
 (et S) codd. || 16 ab bonis (in mg. donis) F, ab donis rel. ||
 17 corporeis G | laudauit F || 18 suis L α || 19 haud FB'S |
 nostris FG α || 21 <itaque> laudauit? || 25 totum <domum
 (donum FG α)> codd. || 27 <primo> promitteretur codd., corr.
 W. || 28 quia S, qui rel. || 29 est F, om. rel.

LIBERALI FACIE QVAM AETATE INTEGRÁ. haec quidem aetas naturalis est et eunucho, siquidem mature datur. sed haec
 474 omnia personae sunt attributa. — **21** QVID TV AIS GNATHO
 NVM QVID HABES QVOD CONTEMNAS hic insultat Parmeno,
 quoniam pulcherrimum donum a meretrice iam probatum 5
 est, et concludit ex eo, quod non audeant uituperare et
 conticescant potius quam satis laudent. adiecit ab animi
 476 bonis laudem: **23** FAC PERICVLVM inquit IN LITTERIS FAC
 IN PALAESTRA IN MVSICIS QVAE LIBERVM SCIRE AEQVVM EST
 ADVLESCENTEM. artes et disciplinas animi bona nos tradi- 10
 mus, et liberos adulescentes aequum est ista cognoscere.
 sunt autem litterae, palaestra, musica et praecipua duo,
 palaestra et musica, quae alia corporis, alia animi scientia
 est, de quibus et Plato de republica (*cf. II 17*) loquitur dicit-
 que omnes ciues in adulescentia etiam his artibus operam 15
 debere tradere, ut omni genere adulescenti robur ad uirtutis
 indolem suscitetur. et hoc igitur contra militem est: nam
 his rebus dicit Plato milites et uiros fortes posse existere
 meliores; unde Achilles ab Homero (*cf. Il. IX 186 sq.*)
 inducitur <ut> uir fortissimus, sic arte doctissimus, et re- 20
 liqui, qui in palaestra plurimum ualent. ideirco adiecit
 478 'quae liberum scire aequum est adulescentem.' — **25** SOL-
 479 LERTEM DABO peritissimum exhibebo. — **26** EGO ILLVM
 EVNVCHVM SI SIT OPVS VEL SOBRIVS pulcherrimum eunu-
 chum quoniam negare non potest miles, detractionem 25
 repperit, quod in eunucho ad turpitudinem libidinis pul-
 chritudo uerti potest. et quoniam 'sine Cerere et Libero
 friget Venus' (*IV 5, 6*), dixit etiam 'hunc sobrium eu-

2 eunucho — mature *W.*: eunuchus equidem (quid- *FG*)
 naturae *codd.* || 4 exultat *S* || 6 audeant *Zeune*: -at *codd.* || 7 con-
 ticescant *Lindenbr.*: -at *codd.* | laudet *FG* || 12 et] haec *V²B'*,
om. FGS | praecipua duo <praecipua> *LGVVS* || 13 et *W.*: uel
codd. | alia 2.] sunt *G* | scientia est *W.*: -tiae *codd.* || 15 etiam
W.: & in *LV¹*, et in *rell.* || 16 debere] de rebere *S*, de robore
LFBV, (operan-)do robori se (tradere) debetur *G* | omni genere
W.: omnia (-ni *G*) onerē (onē *F*, honore *GBV*, more *S*) *codd.*;
 omni opere *Schoell.* | adulescentie *G* || 20 ut (*pro uir*) *Schopen* ||
 24 si — SOBRIVS *om. FBSV²* || 28 hunc etiam *FG α* | sobrius *S*

- nuchum, si opus sit —: intelligitur autem quid consequatur. — **27** ATQVE HAEC QVI MISIT NON SIBI SOLI POSTVLAT TE VIVERE memor est mandatorum, nam quoniam dominus dixerat (*II* 1, 8) 'munus nostrum ornato uerbis, quod poteris', hoc supra factum est, et quoniam adiecerat dominus 'et istum aemulum, quod poteris, ab ea pellito', nunc hoc exequitur, cum dicit 'dominus meus neque
- 487** pugnas narrat neque cicatrices ostentat suas'. — **34** NAM HERCLE NEMO POSSET SAT SCIO SI HABERET ALIVM HVNC PERPETI istum enim seruuum, quod malus sit, nemo posset, 10 inquit, perpeti, si haberet tantum, unde alium compararet, ut ostendatur dominus pauper. haec propter malitiam, quia
- 497** neque nudare se posset, ut alius compararetur. — **44** ISTVC QVOD DIXTI MODO ET ILLVD DE RHODIO DICTVM CVM IN MENTEM VENIT colax parasitus suum ubique implet officium: 15 nam cum leuiter locutus miles fuisset, qui dixerat (*v.* 43) 'domini similis es', continuo risus sibi commouit et dixit ex ioco nunc dicto et commemoratione illius dicti, quo Rhodium adulescentulum miles se <tetigisse> dixerat, sese
- 501** ridere coepisse. — **48** SI FORTE CHREMES HVC ADVENERIT 20 FAC VT ORES PRIMVM VT MANEAT hic est Chremes frater puellae, quae a milite Thaidi donata est; hunc fratrem esse eiusdem et meretrix suspicatur. hanc <ob> causam mandat ancillae, ut, si uenerit, maneat, et uide quemadmodum mandat! tria praecepta sunt, quae scilicet secundum gra-
- 502** dum petitionis ad minora descendunt: primo enim quod maius est petimus — hoc dixit 'ut maneat' —, deinde quod minus est, ut dixit **49** SI ID NON COMMODVM

1 quod *codd.* || 2 qvi] que *FG* || 4 quo *G* || 5 poterit *LV*¹ || 6 quo *G* || 7 nunc] non *LS* || 9 hvnc] non *LVS* || 11 tantum *S*, tamen (*om. G*) *rell.* || 12 quia *Schoell*: qui *codd.* || 16 dixerat <parmenoni> *FB* || 17 commouit et *W*.: -uit *G*, -net *rell.* || 18 ex] et *LPV*, *om. G* | <ex> commemoratione *VS* | quo *W*.: quod *codd.* || 19 tetigisse *add. Schoell* || 20 ridere *F*, uid-*rell.* || 23 meretrix *G*, -tricus *rell.* | ob *add. Zeune* || 25 secundum *FB*, -do *rell.* | gradum *B*', -du *rell.* || 28 id non *om. LGVS*

EST VT REDEAT, tertio quod uult ac desiderat ex necessitate 503 **50** SI ID NON POTERIT AD ME DEDVCITO: quae tria 504 seruabit ancilla. — **51** QUID QUID ALIVD VOLVI DICERE expressit morem domo proficiscentis, ut in properatione mandare aliquid cupiamus et in obliuionem ueniat ac 5 post memoria repetatur.

3.

507 **1** PROPECTO QVANTO MAGIS MAGISQVE COGITO NIMIRVM DABIT HAEC THAIS MIHI MAGNVN MALVM haec scaena suspicionem habet adulescentis, quod sibi meretrix insidias praepararet, quo facilius se ad amorem posset adducere: unde sic ad coniecturam argumenta sumuntur. ac primo ipsa summa est 'profecto quanto magis magisque cogito, nimirum dabit haec Thais mihi magnum malum'. deinde incipiunt argumenta: a dictis 'quod me accersiri iussit', deinde <a> factis 'quod cum uenissem, causam ut ibi manerem reperit', rursus a dictis 'quod ait rem diuinam fecisse se et rem seriam uelle mecum agere', a factis 'quod ipsa accumbere mecum, mihi sese dare, sermonem quaerere', deinde a dictis 'quod quaesiuit, quam pridem mihi mater et pater mortui essent, quod quaesiuit rus Sunii eequod 20 <habeam> ***, a factis 'quod' nunc misit ut ueniam'. haec a summo ad imum argumenta dicuntur, quorum quidem causae denudatio manifesta est: nam haec omnia fecit meretrix, non ut adulescentem in amorem posset inducere, sed uti de puella quod quaerit agnoscat. haec 25

1 ac desiderat *B'*, ac dederat (ac *** *S*, addiderat *F*) *rell.* || 4 proficiscentis *W.*: -ns *codd.*; -tium *Lindenbr.* || 6 memoriã *L G* || 14 a 1. *B'*, om. *rell.* | quo *L a* | a 2. *add. Lindenbr.* || 17 mecum agere *G*, intellegere uel agere *L*, agere *rell.* || 18 daret *LVS* | <quod> sermonem *LGV¹* | quaereret *LV¹* || 20 rusuni *LV¹* | et quod *codd.* || 21 habeam — quod *add. W.*; fort. *plura exciderunt* || 23 denudatio] an deriuatio? cf. *infra* || 24 ut om. *LVS* | possit *Lindenbr.*

- omnia ex deriuatione causae explicabimus singula. namque quaesiuit 'rus Sunii equod habeam', quia supra (I 2, 35) in narratione dictum est abreptam puellam e Sunio; quaesitum est 'quam longe a mari' propterea, quia puella a praedonibus rapta est. deinde reliqua quae 5 consecuntur aperte hanc indicant causam, de puella scilicet, quod adiecit 'equa inde parua perisset soror, equis
- 511 cum ea una, equid habuisset, cum periit'. — 5 ROGET QVIS QVID TIBI CVM ILLA si me aliquis interroget, quid mihi cum meretrice sit, respondeam NE NORAM QVIDEM. — 10
- 513 7 REM DIVINAM FECISSE hoc est sacrificium fecisse. — REM SERIAM VELLE AGERE MECVM rem necessariam et
- 517 grauem mecum loqui. — 11 VBI FRIGET ubi oratio deficit et quid agat non habet. — HVC EVASIT eo usque conscendit et exiuit, ut (Verg. Aen. II 458) 'euado <ad> 15
- 525 summi fastigia culminis'. — 19 EAM SESE INTENDIT ESSE VT EST FALLACIA hanc sese mihi obicit et intendit et probare cupit, ut est audacia. — 20 VERVM EA SI VIVIT ANNOS NATV EST SEDECIM NON MAIOR THAIS QVAM EGO SVM MAIVSCVLA EST certos adulescens dixit annos 20 sororis suae, quod et nuper (II 3, 27) adulescens †Phaedriae indicauerat, cum dixit 'anni sedecim' et ita, ut nos diximus, optimus sensus est, quod annos nata sedecim sit, non maior, post inferatur 'Thais quam ego sum
- 531 maiuscula est'. — 25 O CAPITVLVM LEPIDISSIMVM impetratura primum praebet obsequium, deinde mandata exequitur tria illa, quae supra dixi: nam primum 26 THAIS MAXIMO TE ORABAT MODO CRAS REDIRES; at cum hoc nollet,

2 rusuni LV¹ || 3 abripiam LVS || 4 est om. FG | quia] quod S || 5 puellā (om. a) LV | praedonis LFV || 7 et quis GVS || 8 et quid (quod GVS) codd.; quid Ter. || 9 quis<quis> LFVS | simile . . . quis L, simile si aliquis Fα, me si aliquis G || 12 MECVM] & cum LFVS, & G, hoc est B' || 13 VBI G, om. rell. | frigeret LV, fingeret FS || 17 FALLACIA] audacia Ter. || 18 EA om. α || 19 natū LV, -ta rell. || 21 Phaedriae] immo Parmenoni || 22 indicauerit F(L?)V¹ | annis L | sedecim <sunt> α || 27 dixi F, -it rell. || 28 modo] opere Ter. | <ut> cras B'SV² (= Ter.)

534 offert aliud 28 AT TV APVD NOS HIC MANE, quo utique
536 bene ordinem <in>uertit; post infert 30 SI ISTVC SATIS
CERTVM EST TIBI AMABO VT ILLVC TRANSEAS VBI ILLA EST.

4.

- 539 1 HERI ALIQVOT ADVLESCENTES COIMVS IN PIRAEO hic
adulescens unus ex illis est, qui in Piraeo conuiuium sibi 5
praeparauerunt, cui praeparando praepositus est Chaerea,
qui in amorem pro eunucho nunc suppositus ad meretricis
domum deductus est. quaerit igitur hic adulescens con-
540 uiui praepositum. — 2 DE SYMBOLIS VT ESSEMVVS de
collationibus ut ederemus, hoc est cibos sumeremus. — 10
543/45 5 AVT QVID CONIECTEM aut quid suspicer. — 7 QVIS-
NAM HIC EST quoniam supra (II 3, 68) dixerat Chaerea
'nesciui nobis Thaidem uicinam', pergens e uicino, hoc
est e domo meretricis, exeuntem Chaeram uidet habitu
eunuchi. idcirco dicit 'quisnam hic est?' 15

5.

- 549 1 NVM QVIS HIC EST NEMO EST NVM QVIS HINC ME
SEQVITVR NEMO HOMO EST haec scaena allocutionem tenet
exultantis et gaudentis et laetantis, quam breui tempore
amoris compleuerit uoluptatem. — NVM QVIS HIC EST ita
inquirere uidetur adulescens, non tamquam metuat, ne 20
aliquis superueniat, sed gaudium ut possit euadere, quam

1 offerre (-& B') L α | quo W.: quod *codd.* || 2 inuertit
W. coll. v. III 2, 49 et 50 || 4 adulescentuli Ter. || 6 praeparauit
codd., corr. Lindenbr. | est F, om. *rell.* | chereas *codd.* praeter G ||
8 est om. LV¹ || 9 symbolis *codd.* || 10 dederemus LVS ||
11 AVT] at *codd.* | quod G, qui *rell.* | coniectura ut L α | suspi-
cet G, -ces α || 12 HIC EST] hinc a Thaide exit Ter. || 13 e] ei
LV || 14 est e domo] esse homo L α , est domo G | uidet Lin-
denbr.: -deat L α , -dit FG | <in> habitu B'SV² || 15 dicat L α ||
16 HIC] hinc LV¹ || 18 laetantis et gaudentis FG α | quam]
quod in B' || 21 sed gaudium W.: aut *codd.* | posse LV¹,
-et B'SV²

- 550 rem consequenti uersu significat, quippe cum dicit **2** IAMNE ERVMPERE HOC LICET MIHI GAVDIVM. sed quod sequitur, repugnat 'sed neminem hic curiosum interuenire nunc mihi, qui me sequatur quoquo eam, rogitando <obtundat>'.
 551 — **3** NVNC EST PROPECTO INTERFICI CVM PERPETI ME POSSVM modo est, inquit, omne tempus, cum pati me possum necari, ideo scilicet, ne gaudium meum aliqua turpitudine uita
 553 contaminet. — **5** SED NEMINEMNE CVRIOSVM INTERVENIRE NVNC MIHI ad aetatem adolescentiae et animos eorum, qui in re ueneria amoris sui effectum continuerint, pertinet hoc, quod uolunt indicare semper: nam integrum et honestum gaudium magis silentio crescit, ut hoc apud Terentium est (*Hec. I 2, 32*) 'sed ut tacita mecum gaudeam', apud Virgilium (*Aen. I 502*) 'Latonae facitum pertempant gaudia pectus'. — **10** CHAEREA QUID EST QVOD SIC GESTIS ea omnia, quae adolescentem uelle cognouerat, <cum> interrogata essent, tamquam non cito respondentem
 559 rursus <interrogauit> **11** QUID ME ASPECTAS QUID TACES.
 560 — **12** O FESTVS DIES HOMINIS AMICE SALVE quid est
 562 'festus dies hominis'? — **14** IMMO TE OBSECREO HERCLE VT ME AVDIAS expressit morem laetantium, ut dixi, et maxime eorum, qui rem ueneriam compleuerunt: ipsi enim
 563 magis cupiunt indicare. — **15** NOSTIN HANC QVAM AMAT FRATER hinc est narratio, cuius exordium a meretrice cepit: uirginem ei missam dono dicit, simul et laudat et de amore confitetur; indicat et quod frater meretrici dare praeparasset eunuchum, quod <de> consilio serui ipse pro eunucho ad meretricem deductus sit. et ne stultum ui-

1 dixit *L* || 3 hic] Ihic (!) *L* || 4 quoque eam *LV*¹, queque iam *G*, quique (quippe *S*) iam *FB'SV*² | recogitando *LV*¹ | obtundat *add. Lindenbr.* || 5 *NVNC*] non *LVS* || 8 -*NE*] nec *F*, hic *B'SV*², *om. G* || 10 sui effectum] siue affectum *α* | contenerint *G*, (*ex corr.*) *B'*, -rit *rell.*; obt-? || 17 cum interrogata essent *W.*: interrogata (-tus *G*) est (*om. F*) et *βV*¹, -ta sunt et *B'SV*² || 18 interrogauit *add. W.*; ait *suppl. G* || 19 salue <amice> *LFα* || 21 dixi et *W.*: dixi *FS*, -it *rell.* || 24 cuius *W.*: cum *codd.* || 26 et *om. L* || 27 de *add. W.* | consilio *F*, -um *rell.* | serui <sui> *G* | <quia> ipse *co. ld. praeter B'*

- 574 deretur, adiecit causas, quas et supra posuerat: ut **26** VIDEREM inquit AVDIREM ESSEM VNA CVM QVA CVPIEBAM ANTIPOHO. deinde inter alia persequitur, quemadmodum
- 577 ad effectum suae cupiditatis uoluerit peruenire [**29** SATIS
- 581 TVTO TAMEN ironicos dictum.] **33** ABDVCIT SECVM ⁵ ANCILLAS: quod ipsa meretrix descenderit ad cenam, quod paucae circa uirginem remaneant eandem 'noui-
ciae puellae', ita ut et morem propter nouitatem nesciant et propter aetatem nihil ualeant suspicari. —
- 583 **35** VIRGO IN CONCLAVI SEDET conclaue dicimus locum, ¹⁰
- 584 quem †multa patefaciunt. — **36** IOVEM QVO PACTO DANA-
AE MISISSE AIUNT QVONDAM IN GREMIUM IMBREM AVREVM
haec pictura, inquit, erat in tabula, quomodo Iuppiter
- 586 Danaae imbrem aureum misisset in gremium. — **38** ET QVIA
CONSIMILEM LVSERAT IAM IPSE OLIM LVDVM quia, inquit, ¹⁵
Iuppiter et ipse propter amoris flammam conuersus in
imbrem aureum sese commutarat ad fraudem et similiter
lusum luserat, ut ego, qui pro eunucho ad uirginem ue-
neram. — **39** IMPENDIO MAGIS ANIMVS GAUDEBAT MIHI
587 amplius ex hac re, quod Iuppiter fecerat, mihi gaudebat ²⁰
- 588 animus. — **40** DEVM SESE IN HOMINEM CONVERTISSE utique
intelligimus Iouem uenisse humana figura, deinde per im-
pluuium per alienas tegulas clanculum descendisse. —
- 589 **41** FVQVM FACTVM MVLERI fraudem scilicet: sunt enim
- 592 cum fraude ea, quae fucō uidentur infecta. — **44** DVM ²⁵
- 593 HAEC REPVTO MECVM de Iouis facto cogito. — **45** IIT LAVIT
REDIT apta narrationi oratio est, ubi facta multa breui-
ter explicantur, sicuti ipse in Phormione (*I* 2, 53 sq.). —

3 ANTIPOHO deinde] ante se ideo die *Lα*, ante sed ydonee
F | alia *G*, aliqua *rell.* || 4 affectum *FGα* | uoluerit] potuerit? |
SATIS — dictum *secl. W.*, cf. *Schlee ad h. l.* || 5 ironicos] inamicos
codd. | adducit *LGBV* || 6 descenderit *Zeune*: -dit *codd.* || 7 ea-
dem *LV*, eadem *S* || 10 conclaue] in conclauis *V* || 11 quem]
ciuem *LV*, ubi ciues *B'* | multa (-ti *G*)] cf. *Fest. P.* 38, 9?
Thes. gl. s. v.? | dane (dianae *SV²*) *codd.* || 14 misisset *G*, misit
sed *rell.* || 15 ipse] ille *Ter.* || 18 qui *B'*, om. *rell.* || 22 <in> hu-
mana *FB'* || 24 <ut> sunt *codd.* || 26 IIT] IN *LV¹*, It *B'*, Et *G* ||
27 <oratione> oratio (putatio *L*) est *Lα* || 28 in phormione

- 598 **50** FLABELLVM TENERE TE ASINVM TANTVM uehementer, inquit, uellem te uidere tantum asinum flabellum tenentem; uidere ergo uellem 'quis esset status' hoc est quae forma, qui habitus in te erat, cum flabellum tantus asinus contineres. hic turpiter quidam legunt potius <'tentum'> quam 'tantum', ut sit 'asinum tentum': quod in scaena esse dictum ob indignitatem Terentianae 5
- 599 comoediae minime conueniebat. — **51** SIMVL OMNES PRO-
- 601 RVVNT SE se foras simul proferunt. — **53** EGO LIMIS SPECTO quidam intelligunt 'limis' obliquus, quod ipsum limen, 10 cum ambulamus, itineri nostro obliquum est; alii intelligunt 'limis' oculis paululum tortis; alii intelligunt 'limis' coniunctis ad flabellum, ut Plautus (*Poen. I 2, 79*) dixit 'numquam cum ea limaui caput', quod est coniunxi. — **55** PES-
- 606 SVLVM OSTIO OBDO <hoc> est obduco. — **58** TVM POL EGO IS ESSEM VERE QVI SIMVLABAR si enim occasionem istam praetermitterem, uere eunuchus essem, quem me esse fingebam. post adulescens hortatur, ut pergat propter id, quod sibi mandatum est, deinde ut uestem mutet. et hanc mutationem in domo patris metuit uel propter fratrem uel propter ipsum patrem: exigit, ut ad amici domum pergat, illic mutet, illic consilium capiat, rursus ad meretricem quemadmodum reuertatur.

IV.

1.

- 615 **I** ITA ME DI AMENT QVANTVM EGO IPSVM VIDI NON NIHIL TIMEO haec scaena ancillae allocutionem tenet, quae coniecturali statu argumenta colligit militem cum mere- 25

<quaedam breuiter explicat> *B'SV*² || 6 tentum *add. Lindenbr.* | tantum ut *om. L* || 7 esse *Lindenbr.*: est *codd.* | ab indignitate *codd., corr. Lindenbr.* || 10 obliquis *B'S* || 14 caput quod *W.*: atque (adque *VS*) *codd.* || 15 hoc est *W.*: et (id est *B'*) *codd.* || 21 exiit *L α* || 24 IPSVM] illum *Ter.* || 25 TIMEO] uideo *L V*¹ | allocutionem *S, eloc- rel.*